

Med Številka SK J S K A 1 5 Rekama

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

LETO II.

LJUBLJANA, V ZAČETKU NOVEMBRA 1963

ŠTEVILKA 5

Rekreacija je pravica delovnega človeka

Na delavskih igrah le 0,42 odstotka Litostroječanov — Naloge rekreacije — Rekreacijo potrebujemo dnevno — Rekreacijske centre je treba zgraditi bližje Ljubljani — Z letnimi dopusti vred delamo le vsak 3. dan — Primeri od drugod — Mladina in rekreacija.

Zaradi čedalje večjega pomena rekreacije v najširšem pomenu besede smo se odločili, da posvetimo temu vprašanju posebno številko našega časopisa. Čeprav so pisci člankov nazorno opisali današnje stanje rekreacije v našem podjetju, želimo dodati le to, da bi morali pričeti misliti na zelo tesno sodelovanje vseh tistih služb, ki skrbijo za celotno človekovo počutje v tovarni in izven nje. Mislimo na tesnejše sodelovanje splošnega propagandnega oddelka s centrom za rekreacijo, kulturniškimi skupinami, socialno službo, reklamnim oddelkom in drugimi.

Litostroj je bil med prvimi podjetji v Jugoslaviji, ki je na pobudo sindikata organiziral delavske športne igre. Udeležbe na teh igrah so zajele približno le 0,42% zaposlenih (in še to samo moške), a vseeno lahko trdimo, da so se te igre med našimi delavci uveljavile. Športne igre v obliki športnega troboja med MM, STT in TZ Litostroj so razen izletov (planinskih, sindikalnih) in letnih dopustov v naših počitniških domovih, raznih obratnih, medobratnih tekmovanj v streljanju, šahu, namiznem tenisu, kegljanju itd. pomembna vsebinska in organizacijska oblika, ki ima tudi lepe rezultate pri širjenju rekreacije med zaposlenimi v Litostroju. Žal pa te igre ne morejo zadovoljiti vseh zaposlenih, ker je njihov program tak, da lahko sodelujejo samo sposobnejši in bolj nadarjeni posamezniki. Rekreacija pa mora prisluhniti interesom in potrebam vsakega delovnega človeka.

Ko danes v zvezi z vse večjo borbo za višjo produktivnost in življenjski standard iščemo pravo mesto in vlogo rekreacije v Litostroju, lahko rezultate, ki smo jih dosegli v dosedanjem prizadevanju na področju rekre-

acije, vrednotimo s stališča pravih potreb človeka in proizvodnje. Ugotovljamo, da so naša prizadevanja na področju rekreacije glede na položaj v podjetju pred leti v mnogočem napredovala. Seveda se pa nikakor ne moremo zadovoljiti s tem stanjem glede na to, kar še želimo doseči. Rekreacija mora z organizirano in sistematično vodenostjo dejavnostjo v prostem času neposredno vplivati na boljše zdravstveno stanje in višji kulturni nivo posameznika, s tem pa tudi na večjo delovno zmogljivost.

Tako zastavljen cilj rekreacije ima za posledico, da se v zadnjem času postavlja vedno bolj v ospredje vprašanje celokupnega prizadevanja na področju rekreacije. Za zdravstveno in kulturno stanje je pomembno, da čimveč ljudi v svojem prostem času aktivno sodeluje v različnih rekreacijskih oblikah. Danes nekaterim zaposlenim zmanjkuje časa za aktivni počitek, n. pr. poročnim, vozačem, medtem ko za druge že nastopa vprašanje konstruktivne porabe prostega časa (n. pr. problem rekreacije delavcev iz samskih domov). Z 42-urnim tednikom se je povečal prosti čas in tako se pojavi vprašanje, kako zagotoviti možnost re-

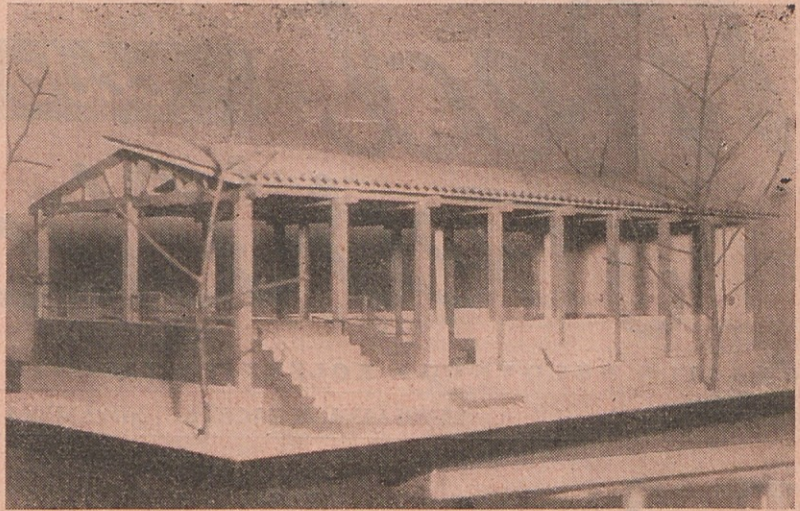
kreacije 3500 Litostroječanom in njihovim družinskih članom, pri tem pa vsaj približno upoštevati njihove rekreativne potrebe in interese.

Tako zastavljen cilj rekreacije v Litostroju nas sili, da že danes razmišljimo o nalogah, s katerimi se bomo srečali v prihodnjem obdobju. Te naloge bi bile:

- zagotoviti možnost za smotrno izkoriščanje letnega, tedenskega in dnevnega prostega časa s tem, da se največja pozornost posveti dnevni in tedenski prostemu času, ker je tega največ;
- zagotoviti, da bodo v prihodnjih programih rekreacije upoštevane rekreativne potrebe glede na naravo dela, starost, spol itd.;
- zagotoviti načrtno in sistematično ustvarjanje materialnih pogojev za rekreacijo, kar velja predvsem za rekreacijske površine, strokovne kadre, čas za rekreacijo, servise za rekvizite itd.;
- zagotoviti enoten, pravilen in ustrezen način financiranja vseh oblik rekreacije.

Širina rekreacije, predvsem pa zahteva, naj rekreacija enakovredno zastopa probleme pro-

izvodnje in človeka, bo imela za posledico veliko več organiziranega dela. Danes imamo v podjetju več organov, ki se posredno ali neposredno bavijo z vprašanjem organizacije rekreacije. V prvi vrsti je tu poklicana sindikalna organizacija s svojo komisijo za rekreacijo (Center za rekreacijo Litostroj), referat za rekreacijo in referat za počitniške domove v kadrovskem sektorju, pri centralnem delavskem svetu pa je tudi komisija za družbeni standard, ki naj bi tudi upoštevala potrebo po rekreaciji. Ugotavljamo, da so nam vsi ti organi potrebni pri delu. V statutu podjetja pa bo treba razmejiti pravice, dolžnosti, pristojnosti in medsebojne odnose med posameznimi organi, ki se bavijo z vprašanjem rekreacije znotraj podjetja. Tako bi dosegli predvsem skladno povezavo vseh teh činiteljev, ki zagotavljajo možnost maksimalnega upoštevanja politično-demokratičnih in strokovnih činiteljev. Če hočemo rekreacijo rešiti vsebinsko, ne pa samo formalno, in če izhajamo iz posebnosti Litostroja, bo moralo podjetje pri organizaciji rekreacije sodelovati s komunami in z

Maketa novega kegljišča

drugimi podjetji. V statutu bo treba natančno določiti odnose, pravice in dolžnosti, ki jih ima v pogledu rekreacije Litostroj do komune in obratno.

V statutu Litostroja naj rekreacija dobi tako mesto, da bo lahko enakovredno zastopala zahteve človeka kot živega bitja (bio-

loško-psihološko-socialnega bitja) z vsemi njegovimi materialnimi in duhovnimi potrebami ter manifestacijami, po drugi strani pa zahteve proizvodnje, tehnike in znanosti iz raznih strok, z vsemi njihovimi zakoni in evolucijo.

DELOVNEMU ČLOVEKU, ZLASTI MLADINI, JE TREBA OMOGOČITI VSAKODNEVNO REKREACIJO

Vsa leta po vojni so delovni kolektivi v Jugoslaviji z željo, da bi omogočili oddih svojim delavcem, gradili počitniške postojanke daleč od industrijskih središč in bivališč. Tudi Litostroj ima svoje lastne počitniške postojanke.

Kakor je dobro za podjetje, da ima svoje lastne počitniške domove na morju ali v planinah, namenjene za dopust svojih članov, je po drugi strani tudi slabost, ker so neredko taki objekti le malo izkoriščeni. Objekte, postavljene daleč od stalnega bivališča delavcev, lahko uporabljamo le za letni oddih. Delavci pa imajo povprečno le 20 dni dopusta letno. V naših počitniških domovih pa lahko preživijo v najboljšem primeru 12 dni in še to ne vsako leto. Preostali prosti čas preživijo delovni ljudje večinoma v bližini kraja, kjer stanujejo.

Na leto imamo 52 nedelj, 8 do 10 državnih praznikov, s skrajšanim delovnim tednom pa smo pridobili še 32 prostih sobot. Če sedaj seštejemo vse proste dneve v letu, je tega prostega časa za približno 3 mesece. Pri tem nismo upoštevali vsakodnevnega prostega časa, temveč samo prosti čas ob koncu tedna, za praznike in proste sobote.

Mnoga industrijska središča in velika mesta so že začela graditi objekte in naprave za aktivni, vsakodnevni in tedenski počitek. V neposredni bližini so zgradili

Visoki gostje na Sorški planini

tako imenovane »rekreacijske centre« izven mestnega vrveža, dima in industrijskih plinov, vendar pa so povezani z mestom s hitrim in primernim prevozom. Lokacije so izbrane tako, da je dovolj sonca, vode, čistega zraka in terenov, primernih za najrazličnejše gibalne aktivnosti na suhem, v vodi in na snegu. V takem centru, ki je preprosto in funkcionalno urejen, je poskrbljeno za aktivni počitek mladine, žensk, delovnih invalidov in delavčeve družine. Ti tereni služijo najbolj množičnim oblikam rekreacije (sprehodi, izleti, plavanje, sankanje, smučanje), do specifičnih, kot n. pr. različne igre z žogo, balinanje, kegljanje, atletika in podobno. Razumljivo je, da v takem centru ne manjkajo prostori za taborjenje, parkiranje in gostinski objekti.

Pred leti zgrajeni rekreacijski centri v Košutnjaku v Beogradu, v Tivoliju v Ljubljani in drugje nimajo več visokih ograj, ki bi preprečevale dostop človeku, ki si je zaželel aktivnega oddiha v naravi. V Košutnjaku si lahko v posebnih servisih ljudje izposodijo rekvizite za rekreativno udejstvovanje, razmišljajo pa tudi o tem, da bi nastavili posebne strokovne delavce-voditelje rekreacije, ki bi pomagali ljudem v tistih oblikah rekreacije, v katerih bi se želeli izpopolniti.

Takih centrov sicer v Jugoslaviji še nimamo veliko, toda že obstoječi so izpolnili vsa pričakovanja. Z gradnjo teh objektov so ustvarjeni materialni pogoji za pogostejši obisk narave, saj rezultati prikazujejo veliko vrednost teh objektov.

Tudi v Litostroju že več let opozarjajo zdravstveni delavci na akuten problem vsakodnevnega aktivnega počitka, saj ni naključje, da imamo izmed vseh bolezní v Litostroju največ obolenj dihalnih organov. Če smo v Litostroju glede organizacije dopustov na morju in v planinah že nekaj storili, smo glede organizacije tedenskega in dnevnega počitka skoraj povsem na začetku poti. Organizirati v Litostroju tedenski in dnevni odmor izven dima in ropota in da bo hkrati dostopen vsaki delavski družini, predstavlja resen problem, vendar pa zopet ne tako velikega, da ga z zavestno akcijo vseh družbenih činiteljev ne bi mogli rešiti.

Litostroj je zainteresiran, da se mladina, a tudi vsi ostali, v prostem času na koristen in zdrav način odpočijejo. Tako želimo preprečiti še večje tehnične, ekonomske, socialne in zdravstvene probleme, ki najpogosteje izvirajo prav iz neustreznega počitka.

Če bi nam uspelo v bližini podjetja postaviti preproste in funkcionalne objekte za rekreacijo in

najti ustrezne rešitve, ki bi ustrezale potrebam povprečne družine Litostrojčana, potem nam za take naprave ne bi smelo biti žal niti sredstev niti naporov. Sredstev, naloženih v tak objekt družbenega standarda, ne smemo gledati kot čisto izgubo. Čas bi že bil, da uvidimo, da so tudi sredstva, vložena v ta namen, prave gospodarske naložbe.

Sedaj, ko pripravljamo 7-letni načrt in statute delovnih organizacij ter komun, bi morali misliti tudi na ta problem in planirati tudi sredstva za rekreacijo delovnega človeka.

Rekreacija ni monopol nikogar, temveč pravica vsakogar, ki dela. Tudi čas, ki je uporabljen za rekreacijo, je merilo standarda.

Lucijan Skok

Rekreacija na smučeh

Zaradi kanala, ki teče skozi Litostroj, so porušili komaj zgrajeno balinišče

Rekreacija v Litostroju: da ali ne?

(Sindikrat pravi: da)

Litostrojčani so bili vedno znani po svojem revolucionarnem poletu, po nenehnem iskanju novih oblik in metod pri svojem delu, kakor tudi po skrbi za delovnega človeka. Osvajanje nove proizvodnje, novih tržišč in kvalitete so ponesli ime in ugled Litostroja daleč izven naših meja. In vse to so ustvarili ljudje, naši ljudje iz Litostroja.

Zato je razumljiva skrb, med drugim tudi družbeno-političnih organizacij, za delovnega človeka v njegovem prostem času. Naši ljudje uporabljajo svoj prosti čas na različne načine, med drugim iščejo tudi razvedrila, sprostitve in krepitve fizičnih sposobnosti na raznih športnih igriščih, z igrami z žogo, ob šahovskih deskah, na kegljiščih, baliniščih itd.

Izvršni odbor glavnega odbora sindikata tovarne je na svoji zadnji seji med drugim razpravljala tudi o poročilu predstavnika Centra za rekreacijo v Litostroju. Ugotovljeno je bilo, da ne moremo organizirati niti vsakoletnih priljubljenih medobratnih tekmovanj v balinanju, šahu, streljanju, namiznem tenisu itd., še manj pa, da bi govorili o organiziranih oblikah in izvajanju programa rekreacije za Litostrojčane v prostem času. Vzrok: nimamo nobenega igrišča, balinišča, prostora za sobne športne igre, telo-

Z dviganjem uteži se krepijo prsi

vadnice in drugo. Izvršni odbor sindikata je kritično ocenil celotno poročilo, analiziral pogoje za rekreativno delo v tovarni in izven tovarne in napravil naslednje zaključke:

1. Izvršni odbor in center za rekreacijo bosta še naprej usmerjala vse napore za razvoj rekreativne dejavnosti raznih oblik v podjetju kot nujno potrebo današnjega industrijskega delavca in delovnega človeka Litostroja.

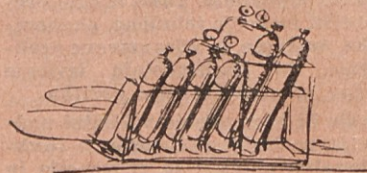
2. Da pod sedanjimi pogoji brez športnih igrišč in telovadnice ni mogoče razvijati nobene oblike rekreacije, razen izletništva.

3. Izvršni odbor sindikata podpira težnjo Centra za rekreacijo, da bi se balinišče in kegljišče zgradila v naslednjem letu, medtem ko naj bi bila telovadnica za učence industrijske šole s pomožnimi prostori (za šah, namizni tenis, streljanje in drugo) in prostori za družbeno-kulturno življenje zgrajeni v letu 1965.

Le ob izgradnji teh prepotrebni objektov bomo lahko pričakovali razvoj rekreacije v Litostroju in le tako bomo lahko nudili Litostrojčanom, kar zaslužijo in jim pripada v prostem času.

Naši nekdanji strelci

Potrebujemo nove rekreacijske objekte

Zdaj ko je za nami letošnji tradicionalni športni troboj kolektivov ST iz Trbovelj, Metalne iz Maribora in Litostroja iz Ljubljane, lahko treznejše in objektivneje ocenimo dogodke v času dvodnevnega tekmovanja v Trbovljah in priprav na to pomembno vsakoletno tekmovanje imenovanih kolektivov.

Že uvodoma lahko poudarimo, ne oziraje se na rezultate in uspehe posameznih moštev, da je letošnji troboj glede svoje osnovne težnje — zблиžanje kolektivov, odlično uspel. Brez dvoma gre tu vse priznanje gostitelju in organizatorju letošnjega troboja — kolektivu ST Trbovlje, ki je s svojo športno komisijo pri sindikalni organizaciji podjetja vložil vse napore tako za nemoten in točen potek tekmovanja po razporedu, kakor tudi za čimboljše počutje gostujočih moštev iz Maribora in Ljubljane. Tako si je n. pr. večja skupina Litostrojčanov lahko ogledala tovarno v času obratovanja, kjer nam je član njihovega kolektiva Pavle Brčon z vso pozornostjo razložil proizvodni program in perspektive njihovega podjetja v bodočem sodelovanju z Metalno in Litostrojem. Drugi skupini Litostrojčanov je dal gostitelj na razpolago »kombi«, s katerim se je pod vodstvom Tineta Naraglava odpeljala v okolico Trbovelj in na Klek, kjer so člani njihovega kolektiva v prijetnem razpoloženju in razgovoru preživeli sobotno popoldne. In še nekaj, kar je vzbudilo našo pozornost: tekmovanje, zlasti v soboto popoldan in v nedeljo dopoldan, je spremljalo veliko šte-

vilno članov kolektiva STT in ostalih Trboveljčanov, ki so ne oziraje se, katero moštvo nastopa, pozdravljali lepe in uspešne akcije nastopajočih, čeprav so morali v srcu po tihem želeli uspeha domačinom, kar pa je seveda razumljivo.

Rezultati tekmovanja so znani; točke, plakete in trofeje so razdeljene. Šesti zaporedni troboj je za nami, zadovoljni smo, ker smo si za leto dni priborili trofejo, ki smo jo lani izgubili na enakem tekmovanju v Ljubljani. Če pa natančneje analiziramo letošnji troboj, pa lahko opazimo velik napredek moštev STT, zlasti pa moštev kolektiva Metalne iz Maribora. Razlike v točkah v končnem ocenjevanju so minimalne in ne bi se smeli začuditi, če bi bili letos celo — zadnji. Zgrešena politika nekdanjih funkcionarjev sekcij našega športnega društva, ki je težila za tekmovanji v raznih ligah, nam je trošila samo denarna sredstva za določeno izbrano število tekmovalcev, pri tem pa je ostala ob strani večina delavcev iz kolektiva. Res pa je, da je društvo, kakor pravimo, oralo ledino na področju športnega in rekreativnega življenja v naši tovarni, da se je borilo z vsemi mogočimi težavami (kadri,

financami, prostori itd.). Tu je v osnovi imelo nekaj izredno lepih uspehov, ker je le razgibalo športno življenje v tovarni (uspela mednarodna tekmovanja) in vzgajilo ter zbralo nekaj odličnih delavcev, ki danes uspešno razvijajo rekreativno dejavnost v raznih panogah športa (balinanje, šah, namizni tenis, kegljanje, smučanje).

Na drugi strani pa društvo ni dobilo obljubljenih pomoči za zgraditev raznih igrišč. Ostalo je le pri obljubah, ker nismo bili sposobni zgraditi igrišč za rekreacijo (tudi improviziranih) za našega delavca-proizvajalca, delavca-športnika. Zaradi ugleda podjetja smo nekako improvizirali naša moštva za tradicionalni troboj v Trbovljah. Priprava moštev in izbira tekmovalcev za ta troboj sta bili skrčeni na minimum in to v okviru možnosti in pogojev, ki jih imamo v podjetju. Balinarji so prosjačili za igrišče po Šiški za izbirne tekme za sestavo tekmovalnega moštva; šahistom so tik pred trobojem odpovedali gostoljubje v Samskem domu; igralcev namiznega tenisa in strelcev pa se je »usmilil« Kadrovski sektor s tem, da jim je dal za mesec dni na razpolago svojo predavalnico pri ambulanti, itd. Vsem tem težavam pa se je pridružila še neodgovornost odbornikov bivšega nogometnega kluba, ki so za sodelovanje na troboju v Trbovljah postavljali pogoj, da jim sindikalna organizacija odobri sredstva še za nadaljnje prvenstveno tekmovanje v nogometni podzvezi Ljubljane. Le z zavestjo in odgovornostjo posameznikov (Kompolšek, Sabol, Seme in drugi) — nogometašev Litostroja, je bilo, brez sodelovanja bivših funkcionarjev, sestavljeno moštvo, ki je na presenečenje vseh zaigralo v Trbovljah zelo dobro, disciplinirano in uspešno. In če smo letos še uspeli v Trbovljah, je to samo eden izmed dokazov, da imamo v kolektivu kader ljudi, ki so sposobni, ki pa drugič ne bodo več uspešni, če jim ne bomo znali preskrbeti in zagotoviti pogojev za potrebno telesno-vzgojno udejstvovanje. Danes nimamo v Litostroju niti enega objekta za športno razvedrilo in sprostitve naših ljudi, zato tudi ne moremo govoriti o rekreaciji raznih oblik, kot potrebi delovnega človeka, ne moremo beležiti zadovoljivih rezul-

Ko so imeli šahisti še svojo sobo...

tatov in uspehov, če nimamo osnovnega: raznih igrišč, dvoran itd., kjer bi lahko naši delovni ljudje z vedro družbeno vsebino izpopolnjevali svoj prosti čas.

Troboj kot ena izmed oblik športne rekreacije kolektivov Metalne, STT in Litostroja, bo ostal tudi v bodoče, toda v nekoliko spremenjeni obliki. Tekmovanje v dosedanjih panogah, t. j. nogometu, odbojki, kegljanju, balinanju, šahu, namiznem tenisu in streljanju, bo v bodoče organizirano v treh skupinah. Prva bo v letu 1964 v organizaciji našega podjetja tekmovala v Ljubljani, in sicer v namiznem tenisu, streljanju in šahu. Tekmovanje bo zaključeno predvidoma pred 1. majem. Druga bo v nogometu in odbojki tekmovala v Trbovljah. Tretja skupina tekmovalnih disciplin v kegljanju in balinanju pa bo zaključila troboj v Mariboru. Vsa ta tekmovanja bodo izvedena in tehnično organizirana tako, da bo tekmovanje ene skupine zaključeno v enem dnevu. Točkovni sistem bo ostal isti kot doslej in na zaključnem tekmovanju v Mariboru se bo zbralo skupno število točk. Tu bodo tudi

... Zdaj igrajo dobesedno na cesti

določili zmagovalca troboja, ki bo prejel prehodni pokal.

Z reorganizacijo dosedanjih športnih iger bomo dosegli večji interes in popularizacijo med čla-

ni naših kolektivov, brez dvoma pa se bodo zmanjšali tudi stroški organizacije in tekmovanja ter istočasno izguba delovnega časa med tekmovanjem.

» V hribih se dela dan, v hribih žari ... «

Začetki organiziranega planinstva v Litostroju segajo v leto 1948. Ni naključje, da se je že v drugem letu obstoja tovarne porodila misel o ustanovitvi društva, ki danes vključuje v svoje članstvo preko 15% zaposlenih in se lahko ob petnajstletnici pohvali z lepimi uspehi.

Planinci so veseli in družabni ljudje. Druži jih misel klenega tovarištva in čudovite lepote gora. Različni so motivi, ki privedejo človeka v to družino, zanimivo pa je, da tisti, ki je le enkrat v resnici občutil lepoto gorskega sveta, nanjo ne bo pozabil nikoli. Znova in znova ga bodo vabila široka obzorja, prijazni otočki pisanega cvetja, bleščeča snežišča in mogočni skalnati skladi. Lepo je v planinah — zdravje je tam in moč za nov delovni dan v dolini! Znoj na poti do cilja ustvarja in krepi vezi tovarištva, plemeniti človeka in odpira srce vsemu dobremu in lepemu.

To je osnovni program planinske organizacije, katere poslanstvo je pozitivno ocenil tudi podpredsednik republike tov. Aleksander Ranković v svojem pismu planincem ob spominskem pohodu na Sutjesko, kjer je med drugim zapisal:

»Nobenega dvoma ni, da moramo tudi v prihodnje naše na-

pore usmeriti na to, da bomo ustvarili materialne pogoje za planinstvo (graditev in redno vzdrževanje planinskih domov, poti itd.). Za vsako teh dejavnosti planinskih organizacij morajo družbeni in politični faktorji imeti razumevanje in jim dajati ustrezno pomoč, upoštevajoč vedno, da je družbena skupnost predvsem odgovorna za pravilno telesno vzgojo našega delovnega človeka.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so naše planinske organizacije uspešno in z očitnimi rezultati izpolnjevale svojo vlogo in svoje koristne naloge. Prepričan, da bodo v tej smeri delale tudi v prihodnje, želim vsem jugoslovanskim planincem na vseh področjih njihove dejavnosti čimveč uspehov.

Ob jubileju našega PD vabimo bralce na kratek sprehod po stazah litostrojskih planincev. Za vodiče smo naprosili nekaj znanih planinskih delavcev s prošnjo, da povedo kaj zanimivega o ustanovitvi društva, njegovem delu in bodočih načrtih.

MIRO VRHOVEC, mojster v pločevinarni, je bil »zraven« že takoj v začetku, pa smo ga vprašali, kako je sploh prišlo do organiziranja planincev v Litostroju. Takole je pripovedoval: »Za začetek litostrojskega planinstva

moramo šteti dotlej še neorganizirane izlete planincev, ki so se znašli v novi tovarni. Deloma so se poznali že prej, deloma pa jih je združilo novo okolje in tako so se skupaj odpravljali v planine, pozimi pa na smučanje — vse v okviru takratnega SSD Litostroj. Ob koncu leta 1948 je bila ustanovljena alpinistična sekcija, iz katere se je razvilo potem samostojno planinsko društvo.«

In še dodatno vprašanje:
»Kdaj si ti začel hoditi v hribe?«

»Moja prva tura je bila z dvanajstim letom na Storžič. Spominjam se, da sem takrat prešpal pod smreko in se zjutraj zbudil pošteno opikan od mravelj. Tako prvo srečanje s planinami ni bilo najprijetnejše — no, je bilo pa kasneje toliko lepših.«

Ker je ustanovitev društva tesno povezana z alpinistično dejavnostjo ustanoviteljev, smo poiskali LUDVIKA ŠARFA, projektanta na PPB, ki ga poznamo kot dolgoletnega načelnika AO.

»Pobudnik alpinizma je bila pravzaprav skupina planincev, ki so nas mlajše sodelavce navduševali za lepoto planin. Tako smo prvo leto organizirali tečaj na Kamniškem sedlu pod vodstvom alpinističnih inštruktor-

jev AO »Ljubljana matica«. Tako smo dobili osnovo in drugo leto opravili že kar lepo število tudi zahtevnejših plezalnih vzponov. Plezali smo v Škrlatici, Prisojniku, Jalovcu, Triglavu, Mojstrovki, Brani, Planjavi, itd. Lepa so bila tista pota in danes se mi zdi skoraj neverjetno, kar smo takrat še kot začetniki počeli, ne da bi pri tem doživeli kako nezgodo.

Kar pogledj: v soboto zvečer smo n. pr. odpotovali z vlakom iz Ljubljane, bili ob dveh ponoči v Vratih, ob sedmih zjutraj v nedeljo vstopili v dolgo »nemško smer«, ob šestih zvečer bili na vrhu Triglava, ob devetih v Mojstrani in opolnoči v Ljubljani. V ponedeljek smo se prijetno utrujeni srečali spet na delu. Pa reci, da nismo bili divjaki, toda ne zaradi rekorderstva, ampak iz golega idealizma in mladostne neugnanosti.«

»Posebna zanimivost s teh poti?«

»Spominjam se prve samostojne plezalne ture, ki sva jo opravila z Vrhovcem, in sicer na Triglav po »slovenski smeri«. S seboj sva imela vrh in tovarniške gasilske vponke, katerih vsaka je tehtala poldrugo kilo...«

»In nadaljnji razvoj alpinistične sekcije?«

»Lotevali smo se vedno težjih plezalnih tur, dokler ni prišla na vrsto Sorica in iz alpinistov smo postali graditelji. Šele v zadnjih letih je sekcija spet oživila, vendar sam v njej ne sodelujem več.«

»Kaj meniš o uspehih našega člana, alpinista Lojza Šteblaja?«

»Predlagam, da se z njim pogovoriš osebno: tudi za druge bo bolj zanimivo, kar bo povedal sam, kot pa kaj o njem sodim jaz.«

»Hvala, imam že v načrtu!«

MARIJAN SMERAJC, vodja poslovalnice v MB, je bil v petnajstih letih kar enajstkrat izvoljen za predsednika. Prosili smo ga za nekaj besed o organizaciji planinske dejavnosti v Litostroju.

»Namen ustanovitve PD v tovarni je bil predvsem ta, da organizirano pripravljamo izlete in združujemo v društvu vse prijatelje in ljubitelje planin. To nam je v glavnem uspelo. Moram pa povedati, da smo v prvih letih nekako bolj »skupaj držali«, medtem ko se je kasneje z razvojem motorizacije tudi planinstvo »zindividualiziralo«.

Zanimivo je, da je društvo imelo ob ustanovitvi in prvem letu delovanja le 16 članov, danes pa jih šteje 590. Mnenja sem, da število članstva zadovoljivo narašča. Če bi se v naše delo vključili novi mlajši kadri, ki

imajo veselje za delo v PD, bi bila situacija lahko še ugodnejša. Upamo, da bomo tudi v tem še uspeli, saj bodo naši nasledniki uživali bogato dediščino, ki smo jo ustvarili z dosedanjim delom.«

V prvih letih obstoja društva so bili litostrojski planinci brezdomci — gostje zdaj v tej, zdaj v oni planinski koči — doma povsod in nikjer. Zato je razumljivo, da so kaj kmalu začeli razmišljati o lastni planinski postojanki. Imeli so srečno roko, ko so odkrili Sorško planino. Iz skromnega planinskega zavetišča je nastal cel rekreacijski center in marsikateri član kolektiva se je že prijetno odpočil v njem. Vendar o gradnjah na planini ne moremo govoriti, ne da bi pri tem omenili ANTONA LEVSTIKA, šefa oskrbovalnih obratov, dolgoletnega odbornika društva.

»Bralce bo gotovo zanimalo, zakaj in kako ste gradili na planini?«

»V razmeroma kratkem času je postala Sorška planina zelo obiskan kraj in prijeten počitek prehodnih obiskovalcev. Vzrokov za to je več: lepota in mir, gorski zrak, ugodna zveza med Bohinjem, Selško dolino in Goriško ter izredno lepi smučki tereni z dobrimi snežnimi razmerami. Ti razlogi so napotili planince Litostroja, da so v letu 1957 postavili prvo kočo. Potem je šlo hitro naprej: čez tri leta je pod kočo zrasel nov planinski dom, zgrajen je bil prizidek prvi koči in napeljana električna. Letos je bila dograjena prostorna klet, povečana drvarnica in postavljena posebna shramba za smuči.«

Naštevaje je sicer kratko, delo pa je bilo naporno. Sami planinci ga ne bi zmogli, čeprav smo za udarniške akcije pošteno zavihali rokave. Razen uprave

podjetja in tovarniških družbenih organizacij nam je pomagala tudi vojska iz Bohinjske Bele.

Zavedamo se, da delo pri ureditvi planine še ni končano in se že za bodoče leto postavlja pred nas nova velika naloga: preskrba z vodo. Upamo, da bomo tudi to rešili in tako omogočili še prijetnejše bivanje dopustnikom in izletnikom, ki uživajo gostoljubje naše postojanke.«

Kdo v tovarni ne pozna skrbnega rejca »malih živali« v planinski postojanki na Sorici, vestnega gospodarja VIKTORJA POGAČNIKA, službeno sicer mojstra v modelni mizarni?

»Kako bi bralcem povedal kaj zanimivega o gospodarjenju v PD?«

»V prvih letih gospodarska komisija v društvu ni imela posebnega dela. Skrbela je za tistih nekaj plezalnih rekvizitov in to je bilo vse. Ko pa je zrasla na Sorški planini koča, se je breme dela premaknilo prav na rame gospodarske komisije. To je iz dneva v dan težji, saj so se soriški rekreacijski center vedno bolj razvijali in oskrbovanje postojanke z jedačo in pijačo ter ostalim zahteva vedno več prizadevanja in elastičnosti. Posebno pride to do izraza v zimski sezoni, ko je treba v visokem snegu večino tovara prenesti v postojanko na ramah. Vedeti je treba, da je domačih in tujih obiskovalcev tako poleti kot pozimi iz leta v leto več. Včasih so med njimi tudi nezadovoljniji, ki dostikrat neupravičeno godrnjajo nad postrežbo. Taki premalo upoštevajo, da se tudi planinsko društvo bori z velikimi finančnimi in kadrovske težavami. No, osebno sem zadovoljen, da obiskovalcem vsako leto lahko nudimo več. Na naše sicer ne največje veselje kaže, da bo drugo leto poskrblje-

Foto T. Erman: Izletniki se vračajo s ture

MED dvema ŠTEVILKAMA

LETO II. V ZAČETKU NOVEMBRA 1963 ŠTEVILKA 5

Casopis »Med dvema številka« izhaja med izdajami časopisa »LITOSTROJ« — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Naklada 5.000 izvodov — Cena posamezni številki v prodaji 20 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna CZP »Primorski tisk« v Kopru

no še za originalno presno mleko, kajti za sosede bomo dobili kakih 100 glav goveje živine...«

»Kako pa kaj tvoje male živalice?«

»S tem menda misliš prašičke, ki jih redimo na planini, toda povem ti, da zdaj niso kar nič majhne živalice. Zdi se, da tudi njim planinski zrak dobro dene, le žal, da bodo vse svoje, v planinski rekreaciji pridobljeno zdravje, kmalu morale žrtvovati ljudem...«

S številkami v planinski organizaciji se peča že vrsto let prizadevna tov. MARICA. Planinci jo še vedno kličemo kar MEDVEDOVA, čeprav je že spremenila priimek in si ustvarila družinico. Ker je službeno kot knjigovodja DUR vedno zelo na tesno s časom, smo ji postavili eno samo vprašanje:

»Kot društvena zakladničarka imaš gotovo posebno željo ob petnajstletnici.«

Prav na kratko nam je odgovorila:

»Celo dve: prvo, da bi člani redno plačevali članarino, drugo, da bi nikoli ne bilo treba razmišljati, od kod in kdaj bo prišel denar za kritje neporavnanih računov.«

»Tale druga želja pa ni vezana samo na društveno blagajno, ampak kar od kraja tudi na naše domače finance, kaj?«

Nagajiv nasmeh je prijetno darilo tudi planinskemu reporterju...

V letošnjem jubilejnim letu je bil izvoljen za predsednika društva STANE VOGELNIK, referent v ekonomsko-analitskem centru. Udeleženci skupinskih izletov ga dobro poznajo. S svojo gorenjsko šegavostjo vzdržuje »štimungo« v še tako kilavem vremenu.

»Tovariš predsednik, radi bi slišali kaj o perspektivah društva.«

»Litostrojski planinci imamo pred seboj še obširen delovni program. Omenil bom le najvaž-

nejše naloge: nujno moramo razširiti svoje vrste in usmeriti v planine predvsem mladino. Dobro pripravljeni in številni skupinski izleti morajo postati tista stalna oblika planinske dejavnosti, ki bo omogočila čim večjemu številu delovnih ljudi razvedrilo in oddih po napornem delu. Skrbeti moramo, da bo naše planinstvo vredno tega imena in preprečevati, da bi se kakorkoli izkrivilo. Urediti moramo svojo postojanko na Soriški planini tako, da bo počitek v njej res užitek. Urediti vprašanje vode in za poživitev zimske sezone zgraditi že projektirano vlečnico na Lajner. Nalog torej več kot dovolj.«

»Posebne težave?«

»Da, predvsem pomanjkanje delovnega kadra. Poverjeniška mreža bi morala biti bolj elastična. Tudi odborniki so včasih malodušni — nič čudnega, saj so leto za letom v odboru skoraj isti ljudje, priliva mladih novih ni... Mnogokaj smo že poskušali, toda zanimivo je, da marsikaj, kar v drugih društvih rodi uspehe, v Litostroju nekako zvedeni.

»Posebno planinsko doživljanje?«

»Sodelovanje pri množičnem pohodu planincev na Sutjesko.« Za konec smo obiskali še JURILJA LEGVARTA, vodjo elektrodelaavnice.

»Tov. Jurij, znano nam je, da si že vse od obstoja član nadzornega odbora društva. Zanimalo bi nas, kako gledaš na pot, ki so jo litostrojski planinci prehodili doslej?«

»Če po pravici povem: vesel sem je. Prav pestro je speljana skozi petnajst let. Ni šla naravnost — marsikdaj je bilo treba čez ovire, ki so se zdele nepremagljive, toda planinci smo z vztrajno voljo skoraj zmeraj našli naprej. V tem je posebno zadovoljstvo. Čudim se, da tako malo litostrojske mladine najde pot v gore, saj si društvo že dolgo brezuspešno prizadeva ustanoviti mladinsko sekcijo. Res da planinstvo ne nudi svojih užitkov poceni, ampak je treba priti do njih v znoju. Sam hodim v hribe že od mladih let, toda zmeraj bolj čutim, kako me prav pot v gore poživlja.«

Gotovo bi še marsikaj zanimivega izvedeli, če bi se mogli oglasiti pri vseh, ki so v teku 15 let sodelovali v društvu.

Čemu vse to?

Zato, da bi čimveč v delu utrujenih slišalo klic lepote in zdravja tistega čarobnega jutra, ki vedno znova vabi:

»V hribih se dela dan, v hribih žari,

bratje, le ven na plan, na vrh planin!«

ETO

Planinci pred Kugijevim spomenikom v Trenti

ZAHVALA

Odbor Planinskega društva izreka javno zahvalo vsem članom kolektiva, ki so v času letnega dopusta s svojo dobro voljo in prizadevnostjo kakorkoli pomagali pri strežbi, gospodinjskih in gospodarskih opravilih v planinski postojanki na Soriški planini ter tako zlasti v kritičnih trenutkih omogočili gostom prijetno bivanje.

ODBOR PD LITOSTROJ